

ACCESUL LA JUSTIȚIE ÎN DOMENIUL MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR, CONVENȚIA DE LA AARHUS ȘI DREPTUL EUROPEAN AL UE

FRUZZSINA BÖGÖS

ATELIER DE LUCRU ERA dedicat judecătorilor și procurorilor

27 ianuarie 2025

INTRODUCERE

- ▶ Introducere
- ▶ Temele principale:
  1. Elaborare, obiectiv și caracteristicile principale ale Convenției de la Aarhus
  2. Structura pe trei piloni
  3. Aarhus și mecanismul de conformitate

ÎN GENERAL, DESPRE CONVENȚIE - I

- ▶ Convenție privind accesul la informații, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme de mediu, adoptată la 25 iunie 1998 în orașul danez Aarhus
- ▶ Convenția:
  - Corelează drepturile de mediu și drepturile omului
  - Admite faptul că avem o datorie față de generațiile viitoare
  - Stabilește faptul că dezvoltarea durabilă poate fi realizată doar prin implicarea tuturor părților interesate
  - Face legătura între responsabilitatea guvernelor și protecția mediului înconjurător
  - Se axează pe interacțiunile dintre cetățeni și autoritățile publice într-un context democratic.

ÎN GENERAL, DESPRE CONVENȚIE - II.

- ▶ Situația ratificărilor

- ▶ Caracteristici generale:

  - Abordare bazată pe drepturi*

  - O 'limită inferioară', nu una 'maximă'*

  - Nediscriminare*

  - Datorie față de copiii noștri*

  - Document viu*

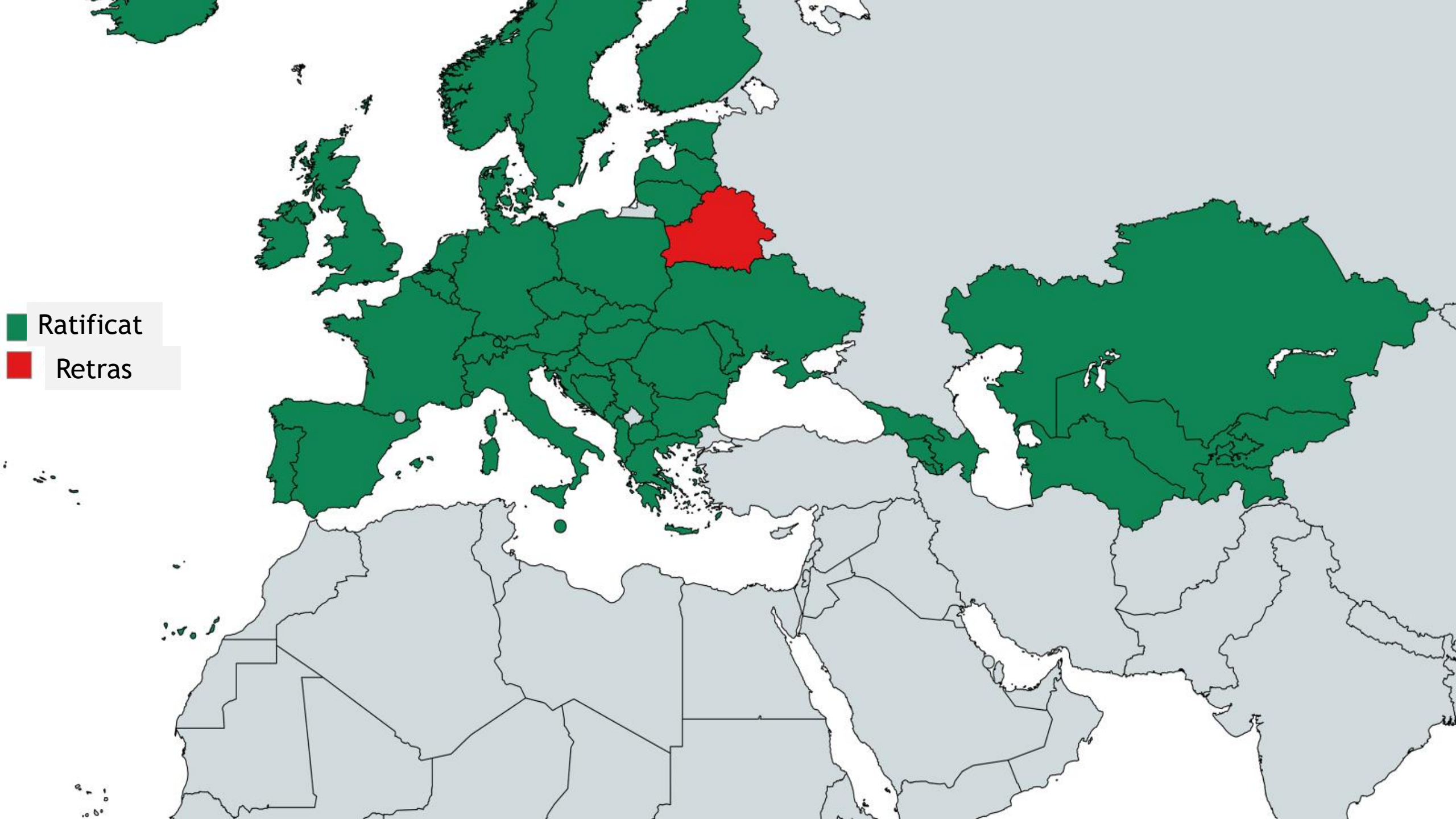
  - Revizuirii permanente*

  - Definirea autorităților publice*

  - Includerea instituțiilor Uniunii Europene (UE)*

  - Mecanismul privind neconformitatea*

  - Țări din afara CEE (Comisia Economică pentru Europa)*

ELBORAREA CONVENȚIEI

- ▶ 1992 - DECLARAȚIA DE LA RIO
- ▶ 1995 - SOFIA: A treia Conferință Ministerială „Mediu pentru Europa”
- ▶ 25 iunie 1998 - AARHUS: Conferința a fost aprobată în cea de-a Patra Conferință Ministerială „Mediu pentru Europa”
- ▶ 30 octombrie 2001 - după ce a fost ratificată în 16 țări, Convenția a intrat în vigoare la nivel internațional

SCOPUL CONVENȚIEI

► PREAMBUL

Două concepte principale: drepturile de mediu și drepturile omului, precum și importanța accesului la informație, participarea publică și accesul la justiție pentru o dezvoltare durabilă și sănătoasă din punct de vedere al mediului înconjurător.

► OBIECTIVUL

Articolul 1 - Obiectivul

Convenția este menită să contribuie la protejarea dreptului fiecărei persoane din generațiile prezente și viitoare de a trăi într-un mediu adecvat pentru sănătatea și bunăstarea sa [...]

STRUCTURA CONVENȚIEI

- ▶ Preambul, obiectiv
- ▶ Definiții
- ▶ Prevederi generale, de ex. clauza de nederogare, importanța ONG-urilor care promovează protecția mediului, principiul nediscriminării, fără penalizarea persoanelor care își exercită drepturile în baza Convenției

STRUCTURA PE TREI PILONI - I.

Accesul la informație - definiție

Definiția informațiilor de mediu (articolul 2, par. 3)

► FORMA:

Informația în formă scrisă, vizuală, sonoră, electronică sau orice altă formă

► DESPRE:

- (1) starea elementelor mediului înconjurător,
- (2) factori,
- (3) starea habitatului.

STRUCTURA PE TREI PILONI - I.

Accesul la informație - Articolele 4 și 5

Articolul 4 - Accesul la informațiile de mediu

- ▶ Diseminarea pasivă a informațiilor de mediu
- ▶ Fără motivare, fără reședință necesară
- ▶ Cost zero sau rezonabil, procedură în timp util
- ▶ Temeiuri reduse de refuz

Articolul 5. Colectarea și diseminarea informațiilor de mediu

- ▶ Obligația de a colecta informațiile de mediu relevante
- ▶ Diseminarea activă, transparentă și eficace a informațiilor
- ▶ Adoptarea progresivă a mijloacelor electronice

STRUCTURA PE TREI PILONI - II

Participare publică - Articolele 6, 7 și 8

Trei părți:

- participarea publicului care ar putea fi afectat sau interesat în orice fel de luarea deciziilor cu privire la o anumită activitate - articolul 6
- participarea publicului la elaborarea planurilor, programelor și politicilor privitoare la mediul înconjurător - articolul 7
- participarea publicului la pregătirea legilor, reglementărilor și normelor cu caracter juridic obligatoriu - articolul 8

STRUCTURA PE TREI PILONI - II

Participare publică - Articolul 6

- ▶ se aplică acelor activități listate în anexa I din Convenție cu un efect semnificativ în ceea ce privește mediul
- ▶ notificarea timpurie și eficace cu privire la, printre altele
  - ▶ activitățile propuse
  - ▶ natura deciziilor posibile
  - ▶ autoritatea responsabilă
  - ▶ procedura de participare publică avută în vedere
- ▶ participare publică timpurie, atunci când toate opțiunile sunt deschise
- ▶ acces la toate informațiile relevante
- ▶ oportunitatea de a prezenta comentarii
- ▶ luarea în considerare a participării publice în luarea deciziilor finale
- ▶ notificarea privind decizia

STRUCTURA PE TREI PILONI - III

Accesul la justiție - Articolul 9

Acces la procedurile de control judiciar sau pentru a contesta:

- ▶ un refuz sau un răspuns neadecvat la o solicitare de informații privind mediul (articolul 4)
- ▶ legalitatea unei decizii, acțiuni sau omiteri pentru a permite o activitate specifică (articolul 6)
- ▶ acțiuni sau omiteri de către persoane private sau autorități publice care contravin dreptului de mediu la nivel național.

STRUCTURA PE TREI PILONI - III

Accesul la justiție - Articolul 9

- ▶ o procedură: corectă, echitabilă și în timp util
- ▶ căile de atac puse la dispoziție: adecvate și efective, plus posibilitatea accesului la măsuri provizorii
- ▶ procedurile nu trebuie să fie prohibitive sub aspectul costurilor

ORGANISMELE CONVENȚIEI

▶ Reuniunea Părților MoP:

- ▶ controlul implementării Convenției
- ▶ luarea măsurilor necesare pentru îndeplinirea obiectivelor Convenției

▶ Grupurile de lucru:

- ▶ supravegherea implementării programului de lucru al Convenției între Reuniunile Părților

▶ Echipele operative:

- ▶ îmbunătățesc implementarea prevederilor Convenției

MECANISMUL DE CONFORMITATE

Articolul 15.

Controlul conformității

Reuniunea Părților va stabili, prin consens, modalități opționale necontroversate, nejudiciare și consultative pentru a analiza conformitatea cu prevederile acestei Convenții. Aceste modalități vor permite accesul corespunzător al publicului și pot include o opțiune de a lua în considerare comunicările din partea membrilor publicului cu privire la chestiunile legate de această Convenție.

MECANISMUL DE CONFORMITATE

Mecanismul de conformitate poate fi declanșat în 4 moduri:

- (1) o Parte poate transmite observații cu privire la conformitatea altei Părți
- (2) o Parte poate transmite observații cu privire la propria conformitate
- (3) secretariatul poate face o trimitere către Comitet
- (4) membrii publicului pot efectua comunicări cu privire la respectarea Convenției de către altă Parte.

De la o comunicare la conformitate

1. Depunerea unei comunicări.
2. Înregistrarea la secretariat.
3. Examinarea de către Comitet a accesibilității preliminare.
4. Comunicarea este înaintată Părții în cauză pentru răspuns.
5. Comitetul procedează la deliberare.
6. Poate avea loc și o audiere în ședință deschisă, cu prezența ambelor Părți.

De la o comunicare la conformitate

7. Comitetul discută, în ședință închisă, proiectul de constatare.
8. Comitetul, în situația în care constată neconformitatea Părții în cauză, va include recomandările în proiectul de constatare.
9. După primirea comentariilor, Comitetul finalizează proiectul de document al constatărilor.
10. Comitetul monitorizează progresul înregistrat de Parte.
11. Reuniunea Părților avizează constatarea.
12. Urmărirea ulterioară de către Reuniunea Părților a deciziilor privind neconformitatea.

A. Principalele constatări cu privire la neconformare

65. Comitetul reține faptul că, având în vedere că publicul, inclusiv ONG-urile care activează în domeniul mediului, nu dispune în anumite situații de mijloace de acces la proceduri judiciare sau administrative pentru contestarea acțiunilor și omiterilor de către autoritățile publice persoanele private care contravin prevederilor legislațiilor naționale în domeniul mediului, inclusiv legislația penală, cum ar fi contravențiile față de legile privind comerțul cu speciile sălbatice de floră și faună, conservarea naturii și protecția animalelor, Partea în cauză nu respectă obligația de a se conforma cu articolul 9, paragraful 3, coroborat cu paragraful 4 din Convenție (vezi par. 63 de mai sus).

ACCC/C/2011/63. AUSTRIA

Recomandări

66. În conformitate cu paragrafele 35 și 37 (b) din anexa la decizia I/7, Comitetul recomandă ca Reuniunea Părților să recomande Părții în cauză ca, atunci când se referă la recomandările din cadrul ACCC/C/2010/48, să se asigure de asemenea că **membrii publicului, inclusiv ONG-urile, au acces efectiv și corespunzător la procedurile administrative sau judiciare și la căile de atac disponibile pentru contestarea acțiunilor și omiterilor persoanelor fizice sau autorităților publice care încalcă legile naționale, inclusiv legislația penală în materia mediului înconjurător.**

RECOMANDĂRI UTILE

- ▶ Implementarea ghidului: pe internet
- ▶ Pentru a citi Convenția de la Aarhus în oricare dintre limbile originale
- ▶ Jurisprudența Comitetului de Conformitate
- ▶ Pagina de internet a Comitetului de conformitate al Convenției de la Aarhus - rezumatul cauzelor
- ▶ <https://unece.org/environment-policy/public-participation/aarhus-convention/introduction>